

kroknäst, girig och ondsint, utan diskuterar också att skämtpressen fick stor spridning och därmed potentiella möjligheter att påverka många människors uppfattningar om det judiska. Det är således frågan om ett massmedium i ordets rätta betydelse. Speciellt aktuell är naturligtvis Anderssons analys idag, då antisemitismen blommar upp i världen som en följd av de politiska händelserna i Israel och Palestina.

Mer än tusen ord är ingen helt lättläst och lättsmält bok, men intrycket av den är, när man tagit sig igenom den, att det är en intressant och givande studie. Kanske är de vetenskapliga analyserna inte alla gånger nydanande eller häpnadsväckande, men författarna visar ett djupt kunnande var och en inom sitt område och urvalet av artiklar illustrerar också väl den potential och bredd som finns i bildstudier längs skalan från officiella konungaporträtt till "trivialare" serieteckningar. Den som möjligtvis hållit sig tvivlande till värdet av bilder som historisk källa lär säkerligen bli övertygad om motsatsen efter läsningen av denna tunga studie. Den är alltså på många sätt föredömlig. Dock har jag en viktig invändning mot den: med tanke på att den behandlar bilder är illustrationernas kvalitet genomgående förvånansvärt usel. Varför har förlaget inte satsat på att använda färgbilder av hög kvalitet i stället för svart-vita av låg kvalitet? Nog hade illustrationer av god standard avsevärt förhöjt denna utmärkta studies värde och givit extra tyngd åt den. Som det nu är krävs det nämligen ibland just "tusent ord" för att beskriva bilder som i färgtryck hade kunnat tala för sig själva på precis det sätt som författarna avsett.

Agneta Lilja, Flemingsberg

Bo Göran Carlsson: *Religion, kultur och manlig homosexualitet. Homosexualitetens kulturella strukturer*. Carlssons, Stockholm 2000. 228 s. ISBN 91-7203-960-4.

Studien är en förkortad version av författarens avhandling i religionsvetenskap vid Göteborgs universitet från 1996, och som han anger som religionsetnologisk. Boken är en översikt över världsreligionernas inställning till manlig homosexualitet i historia och nutid.

Komparativa studier i religionshistoria är numera alltför sällsynta. Få forskare vågar ta fram de breda penslarna och diskutera strukturer och långa utvecklingslinjer. Det är beklagligt. Inte minst har den amerikanske religionshistorikern Bruce Lincoln öppnat nya vägar för jämförande studier och i takt med att kritiken mot poststrukturalistiska teorier växer sig stark formuleras också nya teoretiska utgångspunkter för komparationens epistemologiska grund. Världsreligionerna som normproducenter vore ett utmärkt objekt för sådana analyser och föreställningar om homosexualitet och homosexuella ett tillräckligt provocerande tema för att göra skillnader tydliga både inom och mellan religionerna.

Tyvärr motsvarar inte Carlssons bok de förväntningar titeln ger. Det hade med största sannolikhet blivit en intressantare läsning om boken strukturerats tematiskt, än som nu indelats efter religion eller region: islam framstår som något tämligen monolitiskt, medan andra rubriker talar om "de kristna kulturerna". Asiens polyteistiska högkulturer är en annan kategorisering. "Naturfolken" framstår inte heller som en helt uppdaterad rubrik. Boken pendlar därför mellan att vara en hyllning till de homosexuella miljöer författaren funnit i de skrifter han studerar och en framställning av fördomarnas historia.

Man kan bara beklaga att Carlsson inte använt sig av nyare religionshistorisk och antropologisk empiri eller tagit teoretisk utgångspunkt i de senaste årens queerdiskussioner. Boken har snarast karaktär av att vara en kampskrift till försvar av de homosexuellas rättigheter snarare än ett kulturanalytiskt bidrag.

Catharina Raudvere, Lund